

Praha 16.4.2004

20

Ambulantní péče oboru gynekologie a činnost ženských oddělení nemocnic v roce 2003

Údaje o činnosti oboru gynekologie v ambulantní péči a ženských oddělení nemocnic jsou čerpány z výkazu A (MZ) 1-01 a L (MZ) 3-01 za rok 2003. Výkaz vyplňuje samostatně každá ambulantní gynekologická ordinace (oddělení, pracoviště) včetně ambulantních částí nemocnic, ve všech zdravotnických zařízeních bez ohledu na jejich zřizovatele. návratnost výkazů v tomto roce byla 99,1 %.

Činnost oboru gynekologie v ambulantní péči

Ambulantní gynekologickou péči zajišťovalo 1 499,98 lékařů (z čehož bylo 1 216,85 praktických lékařů - gynekologů a 283,13 odborných gynekologů) a 1 892,28 středních zdravotnických pracovníků. (Jedná se o přepočtené počty včetně smluvních pracovníků.)

Rostoucí tendence počtu ošetření a vyšetření se potvrdila i v tomto roce, kdy bylo provedeno celkem 11 080 979 ošetření. Z toho v průměru 21,4 % tvořily preventivní prohlídky (2 370 285). Z celkového počtu ošetření jich bylo 84,9 % provedeno praktickým gynekologem a 15,1 % gynekologem - specialistou.

V České republice připadalo v roce 2003 na 1 lékařské místo 7 387 ošetření a 2 884 registrovaných pacientek. Nejnižší průměrné počty ošetření během roku i registrovaných pacientek měli gynekologové v Praze (6 520 ošetření a 2 226 registrovaných pacientek), nejvíce v Královéhradeckém kraji (8 632 ošetření a 3 463 registrovaných pacientek).

V průměru připadá v České republice na 1 ženu 2,1 ošetření ročně. Tento počet je nejvyšší v Praze (3,1), kam dojíždějí, ať již k praktickému gynekologovi či na specializovaná pracoviště, ženy s trvalým bydlištěm v jiných částech země, především však ze Středočeského kraje. Krajem s nejnižším počtem ošetření na jednu ženu byla Vysočina (1,6) a dále pak kraje Středočeský, Karlovarský a Pardubický (všude 1,8).

Celkem bylo v roce 2003 registrováno v primární péči gynekologů 4 325 893 pacientek. Na jednu registrovanou pacientku připadalo 2,6 ošetření ročně a rozdělení podle krajů vypadalo obdobně, jako u počtu ošetření na 1 ženu trvale bydlící v kraji (maximum Praha a minimum kraje Vysočina, Moravskoslezský a Karlovarský).

Nadále rychle klesá počet návštěv ženských sester, jichž v roce 2003 bylo 16 979 (v předešlém roce 19 400 a v roce 2001 21 007). Z toho 61 % činí návštěvy u šestinedělek, 31 % návštěvy u těhotných a 8 % návštěvy ostatních žen. Nejvíce byla tato činnost omezena v kraji Jihočeském (pokles počtu návštěv téměř na polovinu), Středočeském (pokles o 40 %) a Plzeňském (pokles o 30 %).

I v roce 2003 došlo k nárůstu počtu žen užívajících lékařem řízenou (hormonální a nitroděložní) antikoncepci. Celkem užívalo tuto antikoncepci 1 195 325 žen, tedy 47 % všech žen v plodném věku. Nejvyšší podíl žen fertilního věku užívajících antikoncepci byl již tradičně v Praze (60,4 %) a v Olomouckém kraji (51,9 %). Naproti tomu kraji kde se touto formou brání nechtěnému těhotenství nejméně žen byla Vysočina (39,7 %) a Středočeský kraj (39,9 %) - to je však pravděpodobně způsobeno tím, že ženy s trvalým bydlištěm ve Středočeském kraji často dojíždějí za gynekologickou péčí k lékařům do Prahy. V rámci lékařem řízené antikoncepce se stále mírně zvyšuje podíl antikoncepce hormonální (užívá jí 40,4 % žen plodného věku) oproti antikoncepci nitroděložní (6,6 % žen fertilního věku). Nejvíce je hormonální antikoncepce, která tvoří 85,9 % lékařem předepisované antikoncepce, využívána ženami v Praze (54,6 % žen fertilního věku), nejméně pak ženami v kraji Vysočina (31,5 % žen fertilního věku). Nitroděložní antikoncepci nejvíce užívají ženy v Královéhradeckém kraji (9,4 % žen fertilního věku) a nejméně ženy ve Středočeském kraji (5,0 % žen fertilního věku) a v Praze (5,8 % žen fertilního věku).

Plynulý nárůst můžeme pozorovat i u počtu pacientek s nově zjištěným karcinomem. Pro prvně zjištěnou prekancerózu děložního hrdla bylo dispenzarizováno 29 399 žen (v roce 2002 to bylo 27 738 žen a v roce 2001 jen 26 955 žen). Z toho tvořily biopticky nově zjištěné mírné a střední cervikální dysplazie 78,1 % a těžké dysplazie 21,9 %. Na 10 000 žen tak připadalo 56 nově zjištěných prekanceróz. Tento nárůst však může být způsoben kromě skutečného zvýšení četnosti prekanceróz děložního hrdla v populaci také zlepšováním evidence a vykazováním tohoto onemocnění.

Činnost ženských oddělení nemocnic

Porodnická činnost

Během roku 2003 bylo v ČR evidováno 92 870 porodů, z toho 10 150 (10,9 %) bylo předčasných, tedy do konce 38. týdne těhotenství. Nejvyšší počet porodů na 1 000 žen fertilního věku byl zaznamenán v Praze (43,6), kde je také nejvíce porodnic a rodit sem jezdí i ženy z jiných částí země. Zároveň jsou v Praze specializovaná pracoviště, která přebírají péči o rizikové případy. Nejméně porodů na 1 000 žen fertilního věku bylo v kraji Středočeském (30,9) a Pardubickém (32,1). Rozložení porodů podle krajů odráží geografickou polohu fakultních nemocnic, v nichž jsou specializovaná pracoviště. Podobně je tomu i u podílu předčasných porodů na porodech celkem. Tento podíl byl nejvyšší v Plzeňském kraji (14,2 % porodů), v Praze (13,1 %) a v kraji Královéhradeckém (13,9 %) a nejnižší v krajích Pardubickém (5,0 %), Jihomoravském (9,1 %) a Olomouckém (9,0 %).

V souvislosti s těhotenstvím, potratem, porodem a šestinedělím u nás v roce 2003 zemřelo 8 žen.

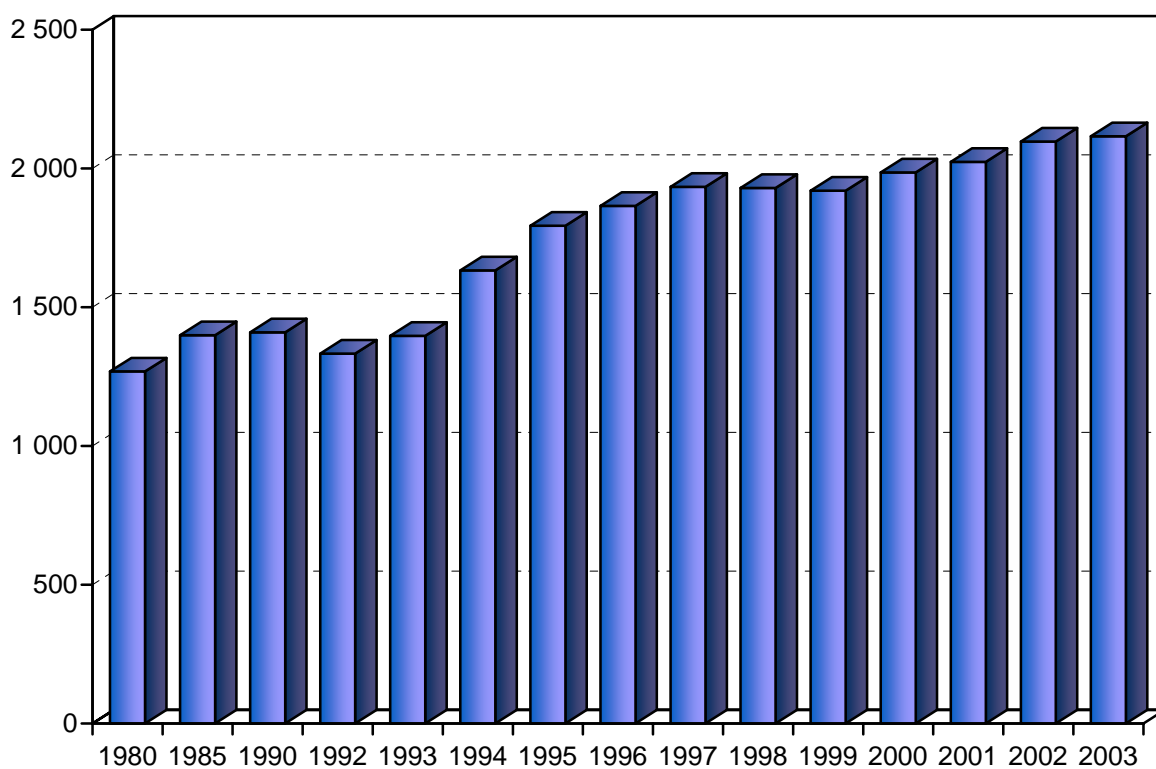
Gynekologická činnost

Na ženských odděleních nemocnic bylo v roce 2003 operováno 188 755 žen. Mezi ně jsou započítány jak ženy hospitalizované tak i ženy operované ambulantně (včetně žen, které podstoupily potrat) Na 1 000 žen připadlo průměrně 36,0 operací. Krajem s nejvyšším počtem operací na 1 000 žen byla zcela podle očekávání Praha (45,2 operovaných na 1 000 žen). Nejméně operací na 1 000 žen bylo v kraji Vysočina (26,4).

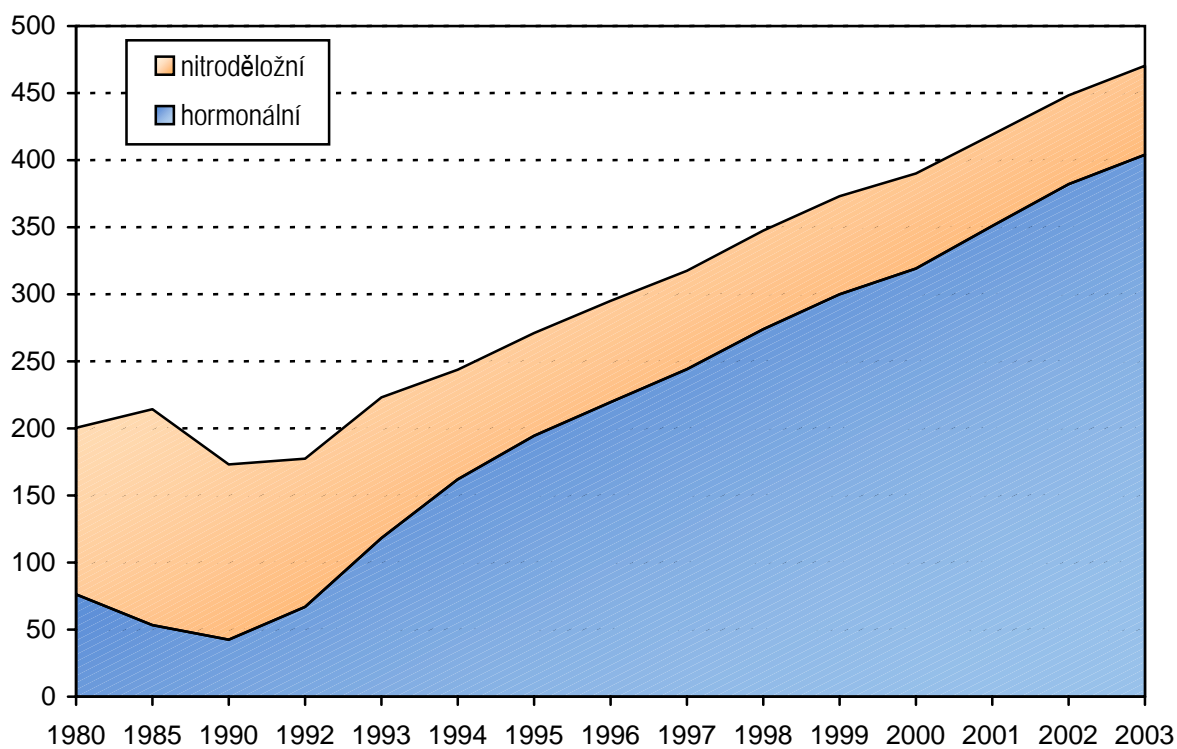
V souvislosti s gynekologickým onemocněním zemřelo na ženských odděleních nemocnic 355 žen, z nichž 87 jich bylo operováno.

Vypracovala: Mgr. Helena Chodounská

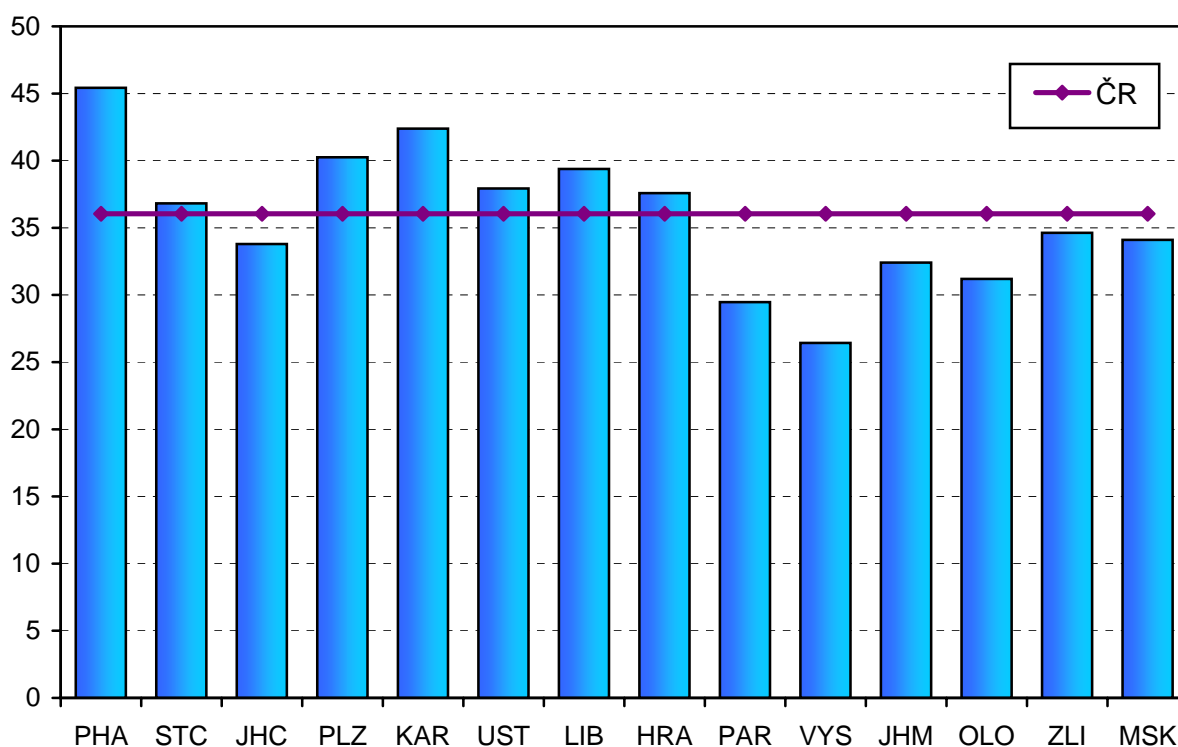
**Vývoj počtu gynekologických ošetření - vyšetření
na 1 000 žen v letech 1980 - 2003**

**Vývoj užívání antikoncepce na 1 000 žen fertilního věku
v letech 1980 - 2003**

Počet operovaných žen na 1 000 žen v roce 2003

Porody na 1 000 žen v roce 2003

